

Ovanes Kaçaznuni (Ermenistan'ın ilk Başbakanı) TAŞNAK PARTİSİ'NİN YAPACAĞI BİR ŞEY YOK (1923 Parti Konferansı'na Rapor)¹ Kitap Tanıtımı

Büşra YILMAZ

Arş. Gör., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Konya, Türkiye
busra.yilmaz@erbakan.edu.tr

Makale Bilgileri

Makale Geçmişi

Geliş: 14.10.2020

Kabul: 07.11.2020

Yayın: 27.12.2020

Anahtar Kelimeler:

Ovanes Kaçaznuni,
Sözde Ermeni
Soykırımı,
Dış Politika

ÖZ

Fransız İhtilali ile birlikte Avrupa'dan başlayarak tüm dünyayı etkisi altına alan milliyetçilik akımı Osmanlı İmparatorluğu'nu da etkilemiştir ve günümüzde süregelen Ermeni Soykırım iddialarının çıkmasının sebeplerinden birini teşkil etmektedir. Bu iddialar zaman zaman temelsiz savlarla birlikte uluslararası arenada Türkiye'nin karşısına çıkarılmakta ve bazı devletler parlamentolarında aldıkları siyasi kararlarla sözde soykırımı tanımaktadırlar. Ancak, objektif olarak değerlendirildiğinde ve uluslararası hukuk açısından olaylara bakıldığında olayların sebeplerinin çarpıtıldığı ve çeşitli arşiv belgelerinin hiçe sayıldığı görülmektedir. Bu yazı bir araştırma makalesi ya da konu hakkında yazılmış bir kitap olmadığından ötürü bu sebeplerin ayrıntısına girilmeyecektir. Bu yazıda kitap haline getirilen Ovanes Kaçaznuni'nin (Hovhannes Katchaznoui) Parti Konferansı'na verdiği Rapor kitaptan yapılan alıntılar vasıtasıyla kısaca değerlendirilecek ve kitabın tanıtımı yapılacaktır. Bu kitaptaki çıkarımlar sözde soykırım döneminde etkin rol oynayan Ermenistan Devleti'nin ilk Başbakanı olan Ovanes Kaçaznuni'ye aittir ve dış politikada yapılan hatalara ilişkin öz eleştiri niteliğindedir.

Atıf/Citation: Yılmaz, B. (2020). Ovanes Kaçaznuni (Ermenistan'ın ilk Başbakanı) Taşnak Partisi'nin Yapacağı Bir Şey Yok (1923 Parti Konferansı'na Rapor) Kitap Tanıtımı, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 140-142.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) (CC BY-NC 4.0)"

1. Ovanes Kaçaznuni. (2020) Taşnak Partisi'nin Yapacağı Bir Şey Yok (1923 Parti Konferansı'na Rapor). Kaynak Yayınları

Bu kitap, 1923 yılı Nisan ayında Taşnaksutyun Partisi'nin Bükreş'te yapılan Yurtdışı Konferansı'na sunulmuş bir rapordur ve raporu okuyan Taşnak hareketinin en önemli lideri olarak gösterilebilecek Ovanes Kaçaznuni'dir (2006, s. 5). Kaçaznuni raporu hemen kitap olarak yayımlanmış ve kitap haline getirirken partinin iç işleyişine ilişkin bazı örneklerin bulunduğu birkaç sayfayı çıkarmıştır (2006, s. 6). Ermenice basılan kitap 1927 yılında Rusçaya çevrilerek Tiflis'te 2 bin adet basılmıştır (2006, s. 7). Kitabın tamamını içermeyen İngilizce basımı ise 1955 yılına gelindiğinde "The Armenian Revolutionary Federation (Dashnaksoution) Has Nothing To Do Anya More" başlığıyla New York'ta yayımlanmıştır (2006, s. 7). Ovanes Kaçaznuni'nin bu tarihî ve önemli raporu Ermenistan'da yasaklanmış ve kitabın çeşitli dillerde yayımlanmış olan basımları kütüphanelerden toplatılmıştır (2006, s. 7). Kitap, Taşnaksutyun Partisi'nin kurucularından ve önemli liderlerinden olan 1918 yılında kurulan Ermenistan Devleti'nin ilk Başbakanı Ovanes Kaçaznuni hakkında genel bilgileri vermesiyle başlar. Kaçaznuni'nin saptamaları genel olarak aşağıdaki gibidir:

“Gönüllü Silahlı Birliklerin oluşturulması hataydı. Kayıtsız Şartsız Rusya'ya bağlanmışlardı. Türklerden yana olan güç dengesini hesaba katmamışlardı. Tehcir kararı amacına uygundu. Türkiye, savunma içgüdüyle hareket etmişti. İngiliz işgali Taşnakların umutlarını yeniden kabartmıştı. Ermenistan'da Taşnak diktatörlüğü kurmuşlardı. Denizden denize Ermenistan Projesi gibi emperyalist bir talebe kapılmışlar, bu yönde kışkırtılmışlardı. Müslüman nüfusu katletmişlerdi. Ermeni terör eylemleri Batı kamuoyunu kazanmaya yönelikti. Taşnak yönetimi dışında suçlu aranmamalıydı. Taşnak Partisi'nin artık yapacağı bir şey yoktu; intihar etmeliydi.” (2006, s. 9). Sonraki sayfalarda Taşnak arşivindeki diğer belgelerin Kaçaznuni'nin saptamalarını doğruladığı gösterilmiştir (2006, s. 11-24). Taşnak Hükümeti, 1918 yılına gelindiğinde 35 yaşına kadarki tüm vatandaşlarını askere çağırmış ve Türkiye'ye karşı tekrar savaşmak için 'gönüllü' birlikler oluşturmuştur (2006, s. 20). Hatta bu karara karşı gelenlerin ölümle cezalandırılacağına ilişkin yayın organlarında yaptıkları yayınlarla tehdit yöntemine başvurulmuştur (2006, s. 20). Ermenilerin Rusya gibi dış güçlere kendilerini bağlamaları ve bu yönde isteklerini oluşturmaları da Kaçaznuni'nin eleştirdiği diğer bir husustur. “Partimiz çöküyor, çünkü kendi 'raison d'être'sini' kaybetmiştir.” (2006, s. 92). Taşnak Partisinin varlık sebebini yitirdiğini ve bu sebeple işlevselliğini kaybettiğini belirten Kaçaznuni'nin partinin önemli isimlerinden biri olarak Parti hakkındaki öz eleştirileri dikkate değerdir. Bu saptamalara benzer şekilde Kaçaznuni sürecin içindeki kilit insanlardan biri olarak Taşnak Partisi'nin yaptığı eylemlerin ve Ermenilerin kayıtsız şartsız dış güçlere bel bağlamalarının yanlışlığına ilişkin öz eleştirisine kitabın kalan kısmında da yer verilmiştir.

Daha sonra kitapta Kaçaznuni'nin konuşması aktarılmıştır. “Rus hükümetine karşı dünkü inancımız ne denli körü körüne ve temelsiz idiyse, bugünkü suçlamalarımız da o denli körü körüne ve temelsizdi./Kötü kaderden şikâyet etmek ve felaketlerimizin sebeplerini kendi dışımızda aramak acıklı bir durumdur; bu bizim milli psikolojimizin karakteristik bir özelliğidir ve Taşnaksutyun Partisi de bundan kaçamamıştır.” (2006, s. 34-35). Bir olay ya da siyasanın niçin başarısız olduğuna bakılırken iç ve dış dinamikler, konjonktürel ortam/süreç analizi ve siyasanın uygulandığı coğrafya büyük önem arz etmektedir. Sadece dış güçlere güvenerek bir işe kalkışmak veya başarısızlığı bunlara yüklemek indirgemeci bir aklın ürünü olup genellikle gelişmemiş devletlerin başvurduğu bir iç aldatmadır. Bahsi geçen yargıda buna binaen yapılan bir öz eleştiri söz konusudur. “Ermenistan'da parlamento yoktu. Sadece içerikten yoksun bir biçim vardı.” (2006, s. 58) Sözde demokrasinin varlığından söz edilmiştir. Yazının devamında devlet meselelerinin kapalı kapılar ardında Taşnak fraksiyonunun odasında görüşülmesi ve sonrasında parlamento kürsüsünden ilan edildiği belirtilmiştir (2006, s. 58). “EDP Taşnaksutyun'un artık yapacak hiçbir şeyi kalmadı.” (2006, s. 86). Görüldüğü üzere partinin işlevselliğini kaybettiği konuşmanın farklı kısımlarında çeşitli şekillerde ifade edilmiştir. “Bir gün gelir de Türklerle anlaşmak ihtiyacı doğarsa; sahneye, başka bir anlayışa, başka bir psikolojiye sahip, en

önemlisi de başka bir mazisi olan (ya da mazisi olmayan) insanların çıkması gerekir.” (2006, s. 91). Rasyonel davranabilecek kişilerin dış politika yapıcısı olması gerektiği ifade edilmiştir. Kaçaznuni'nin bir mektuba verdiği cevabını içeren kitabın ek kısmında (2006, s. 94-119) Kaçaznuni “Ben sade bir Ermeniydim, yurtsever bir Ermeni” (2006, s. 95) ifadesiyle devletini seven bir Ermeni olduğunu vurgulamıştır. Kitabın son kısmında yer verilen ekin muhtevasını oluşturan yanıt mektubu da Kaçaznuni'nin aynı konudaki görüşlerine yer vermektedir. “Bağımsızlık” sadece belli biçim ve geniş boyutlarda değerli olan, bunların dışında kesinlikle sıfırlanan mutlak bir gösterge değildir.” (2006, s. 112). Burada ise günümüz nispi bağımsızlığına vurgu yapılmıştır ve görüldüğü üzere kitapta dış politikaya ilişkin önemli kavramlara sık sık yer verilmektedir.

Buraya kadar sınırlı sayıda aktardığımız Kaçaznuni'nin cümleleri başta verilen genel saptamalarıyla uyumaktadır. Kısa ve öz bir anlatıma sahip bu kitap ile Kaçaznuni genel olarak dış güçlere dayanmalarındaki yanlışlığın başka yanlışlara gebe olduğunu göstermektedir. Dış politikada nasıl hareket etmeleri gerektiğinden ve Taşnaksutyun'un yaptığı yanlışlardan söz eden Kaçaznuni'ye göre dış politika yapıcıları rasyonel hareket etmeleri ve sonuçlardan ders çıkarmaları gerektiği söylenebilir. Sonuç olarak bu yazıda incelenen kitap Türkçe çeviri olup incelemelerde bu kitapta verilen bilgiler göz önüne alınarak kitabın tanıtımı yapılmıştır. Kitabın başta İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencileri olmak üzere tüm üniversite öğrencileri tarafından okunması önerilmektedir. Türkçe çevirisinin tanıtımının yapıldığı bu kitabın İngilizce, Rusça ve Ermenice baskılarının da olduğu unutulmamalıdır. Bu incelemenin ilk amacı kitabın tanıtılması ve okutulmasının yaygınlaştırılması olarak söylenebilir. Diğer bir amacı ise bu kitabın diğer dillerdeki çevirilerinin de incelemeye dahil edilmesi ve farklı ve benzer kısımların neler olduğunu ya da bu kitapta söylendiği üzere başka ülkelerde neden yasaklandığının muhakemesi ve analizinin yapılmasının da teşvik edilmesidir.

KAYNAKÇA

Ovanes Kaçaznuni (Ermenistan'ın ilk Başbakanı) TAŞNAK PARTİSİ'NİN YAPACAĞI BİR ŞEY YOK (1923 Parti Konferansı'na Rapor). (2006). (A. Acaloğlu, Çev.) İstanbul: Kaynak Yayınları.